

Η αξιοποίηση της μεθόδου της δραματοποίησης στα εκπαιδευτικά προγράμματα των Μουσείων

Παρθένα Τριανταφυλλίδου

MSc στη Δημόσια Διοίκηση & στη Διδακτική των Μαθηματικών
triantafp@gmail.com

Αικατερίνη Σμαροπούλου

Εκπαιδευτικός Π.Ε. 70 & 71, Ειδικής Αγωγής, Phd Νομικής
smkaterinaki@yahoo.gr

Περίληψη

Η Μουσειακή Αγωγή αποτελεί έναν ειδικό τομέα της παιδαγωγικής επιστήμης που βασίζεται στα στοιχεία της άτυπης μάθησης και συνίσταται σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, βασισμένες στις συλλογές και εκθέσεις του μουσείου. Η ανάπτυξή της σχετίζεται με τις μεταρρυθμιστικές παιδαγωγικές σχολές και την ανάπτυξη νέων διδακτικών μεθοδολογικών εργαλείων. Οργανώνεται μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα για τα παιδιά που συμπληρώνουν την εκπαίδευση που παρέχεται στο σχολείο, με σκοπό να καταστήσουν τα μουσεία σημαντικά περιβάλλοντα μάθησης. Η μέθοδος της δραματοποίησης προσφέρει στους μαθητές/τριες ευκαιρίες να εξερευνήσουν, να συζητήσουν και να αντιμετωπίσουν δύσκολα ζητήματα, καθώς και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους σε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον. Θεωρούμε, λοιπόν, απαραίτητη, αν όχι επιτακτική, την αξιοποίηση της μεθόδου αυτής στα μουσειακά εκπαιδευτικά προγράμματα, με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων, όπως η δημιουργικότητα, η έξυπνη μάθηση, η κριτική σκέψη, η επικοινωνία και η ενσυναίσθηση.

Λέξεις-κλειδιά: Μουσείο, Μουσειακή Αγωγή, Μουσειοπαιδαγωγική, Δραματοποίηση, Θεατρική Αγωγή.

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με το ICOM – International Council of Museums, το μουσείο είναι ένα μη κερδοσκοπικό, μόνιμο ίδρυμα στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξης, ανοιχτό στο κοινό, το οποίο αποκτά, συντηρεί, ερευνά, επικοινωνεί και εκθέτει την υλική και άυλη κληρονομιά της ανθρωπότητας και του περιβάλλοντός της για σκοπούς εκπαίδευσης, μελέτης και απόλαυσης (ICOM, 2007). Αποτελεί αποθήκη γνώσης και φιλοξενεί μια ποικιλία υλικού πολιτισμού, όπως πίνακες, γλυπτά, διακοσμητικά αντικείμενα τέχνης, νομίσματα, κειμήλια και άλλα αντικείμενα που βρέθηκαν και συλλέγονται. Στοχεύει στη διατήρηση της γνώσης των πανάρχαιων πολιτισμών και των παραδόσεων και μπορεί να θεωρηθεί ως μια γέφυρα που συνδέει το παρελθόν με το παρόν και βοηθά να οραματιστούμε το μέλλον (Ambrose & Paine, 2006).

Η παλαιά παράδοση των μουσείων με τα μουσειακά ιδανικά έγκειτο στην απλή συλλογή, συντήρηση και έκθεση αντικειμένων. Στην ουσία, συνήθιζαν να αποκτούν, συντηρούν, ερευνούν, ερμηνεύουν και εκθέτουν τα απτά και άυλα στοιχεία της κοινωνίας και της φύσης. Από τη δεκαετία του 1960 κι έπειτα, όμως, ανέκυψαν προβληματισμοί για τη λειτουργία του θεσμού του μουσείου, οι οποίοι οδήγησαν στη μεταμόρφωση της εικόνας τους και, κατ' επέκταση, σε αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας και στην εικόνα του προς τον έξω κόσμο. Σήμερα, στα περισσότερα μουσεία, η έμφαση έχει μετατοπιστεί από τον πολιτισμό, στη βελτίωση και μεταφορά της γνώσης μέσω ενός αισθητηριακού, παιδαγωγικού μουσείου με τη χρήση διαδραστικών μεθόδων (Black, 2012; Germán, 2015).

Μάλιστα, η σημερινή πολιτιστική ποικιλομορφία έχει αλλάξει τον παραδοσιακό ρόλο των μουσείων, εμπλουτίζοντάς τον με την ανάπτυξη στοιχείων κοινωνικής ευαισθησίας και αρμονίας. Καταβάλλεται προσπάθεια, ώστε να επιτυγχάνουν τη βαθύτερη κατανόηση και να προωθούν την απόλαυση και την ανταλλαγή της αυθεντικής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς. Το μουσείο είναι, λοιπόν, υπεύθυνο για την πολιτιστική και κοινωνική διάσταση της μάθησης και είναι σε θέση να αλληλεπιδρά άμεσα και διαρκώς στη διαμόρφωση της ταυτότητας του κάθε ανθρώπου (Greenhill, 2007).

Ένα μουσείο δεν είναι εκπαιδευτικό ίδρυμα με την τυπική έννοια του όρου. Ο Eilean Hooper Green Hill (1988) θεωρεί πως στο πλαίσιο της εκπαίδευσης μπορεί να ιδωθεί ως ένα ίδρυμα που μπορεί να προσφέρει μια εκπαιδευτική εμπειρία σε ένα ευρύ φάσμα μεταβλητών και σε σχέση με ένα ευρύ φάσμα ιδρυμάτων και οργανώσεων. Το νόημα της μουσειακής εκπαίδευσης είναι ότι προσφέρει ένα περιβάλλον μάθησης που μέσω των αισθήσεων και των δράσεων νοηματοδοτούνται και κατανοούνται τα αντικείμενα προς μάθηση (Hein, 2004).

Στη σημερινή εποχή, τα μουσεία έχουν γίνει ένας χώρος μάθησης και έχουν επεκτείνει τον ρόλο τους ως ιδρύματα γνώσης, ξεπερνώντας την ιδέα να είναι ένας απλός οίκος συλλογής. Δεδομένου ότι το μουσείο έχει σκοπό την εκπαίδευση και ότι οι παγκόσμιες προκλήσεις της νέας χιλιετίας έχουν θέσει αυτήν στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας, αναπτύχθηκε η Μουσειακή Αγωγή που θεωρείται ειδικός τομέας της παιδαγωγικής επιστήμης. Αποτελεί μια θεσμοθετημένη παιδαγωγική δραστηριότητα και βασίζεται στα στοιχεία της άτυπης μάθησης, η οποία προσαρμόζεται στη μεταμοντέρνα πραγματικότητα του 21ου αιώνα (Eshach, 2007; Viereg, Schmeer - Sturm, Thinesse Demel, & Ulbricht, 1994).

Η μουσειοπαιδαγωγική είναι ένας σημαντικός χώρος για την εκπαίδευση, μια παιδαγωγική εκπαιδευτική δραστηριότητα για εξωσχολική μεταφορά γνώσης, βασισμένη στις συλλογές και εκθέσεις του μουσείου. Αποτελεί μια άτυπη, εθελοντική εμπειρία, στην οποία αναπτύσσουμε νέες στάσεις, ενδιαφέροντα, εκτιμήσεις, πεποιθήσεις ή αξίες. Η ανάπτυξή της σχετίζεται με τις μεταρρυθμιστικές παιδαγωγικές σχολές και την ανάπτυξη νέων διδακτικών μεθοδολογικών εργαλείων. Στοχεύει στην τόνωση της διαρκούς μάθησης στον επισκέπτη, όπως σε κάθε άλλο είδος εκπαίδευσης, που οδηγεί στη σταθερή τροποποίηση της συμπεριφοράς και των στάσεων (Eshach, 2007; Lord & Lord, 2001).

2. Μουσειακή Αγωγή

Η εκπαίδευση σπάνια περιορίζεται στην τάξη, καθώς οι διδακτικές εμπειρίες έχουν τη δυνατότητα να συμβούν ανά πάσα στιγμή. Όντας στον 21ο αιώνα, πρέπει να ξεφύγουμε από την ιδέα ότι η μάθηση μπορεί να προέλθει μόνο από βιβλία και θεωρία. Στην πραγματικότητα, η εφαρμογή των πραγμάτων είναι ο καλύτερος τρόπος για να αφομοιώνουμε και να θυμόμαστε τα γεγονότα (Αυδή & Χατζηγεωργίου, 2007).

Όταν κάποιος βλέπει και μαθαίνει, μπορεί να κατανοήσει καλύτερα τα τεχνουργήματα, καθώς η παρατήρηση των λεπτομερειών, όπως το υλικό, η μορφή, το μέγεθος και η τεχνική κατασκευής των αντικειμένων τέχνης δεν είναι δυνατό να κατανοηθεί, βλέποντας το αντικείμενο μόνο σε δύο διαστάσεις. Τα σχολεία, λοιπόν, προσπαθούν τώρα να επεκτείνουν την ιδέα της εκπαίδευσης με τη μορφή της βιωματικής μάθησης και όχι απλά της μετωπικής διδασκαλίας (Μπακιρτζής, 2000).

Οι δραστηριότητες των μουσείων ως θεσμού που θα μπορούσαν να υλοποιήσουν και να συμπληρώσουν την εκπαίδευση που παρέχεται στο σχολείο, οργανώνονται μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα για τα παιδιά, με σκοπό να τα καταστήσουν σημαντικά περιβάλλοντα μάθησης. Η επίσκεψη σε αυτά μπορεί να μας προσφέρει πολύ περισσότερα

από όσα μπορούμε να φανταστούμε, καθώς μπορούμε να βιώσουμε την εξέλιξη από το παρελθόν στο σήμερα μπροστά στα μάτια μας. Οι συλλογές που εκτίθενται στα μουσεία προσφέρουν στους/στις μαθητές/τριες μια απτή σύνδεση με τον χρόνο, τους τόπους, τα γεγονότα ή τους ανθρώπους και τους επιτρέπουν να βιώσουν την εξέλιξη της ανθρώπινης ιστορίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η σημασία τους για τη διδασκαλία έγκειται στο γεγονός ότι συμβάλλει στον εμπλουτισμό της μάθησης σε διάφορους τομείς, στην απόκτηση εμπειριών σε ένα νέο περιβάλλον και στην παροχή ενός μοναδικού περιβάλλοντος για τους εκπαιδευτικούς, ώστε να διδάξουν στους/στις μαθητές/τριες ένα ευρύ φάσμα θεμάτων (Greenhill, 2007).

Η Μουσειοπαιδαγωγική τους βοηθά να αναγνωρίσουν την ιστορική αξία των αντικειμένων, να σέβονται διαφορετικούς πολιτισμούς και να κατανοήσουν την πολυπολιτισμικότητα. Η εξερεύνησή τους προσφέρει στους/στις μαθητές/τριες τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία απόκτησης γνώσης και να εκφράσουν σκέψεις και συναισθήματα. Επιτυγχάνεται, με αυτόν τον τρόπο, η διεύρυνση της γνώσης του πραγματικού κόσμου, καθώς εισάγονται αποτελεσματικά νέα δεδομένα στα παιδιά σχολικής ηλικίας, μέσω νέου λεξιλογίου, χώρων και αντικειμένων που μπορεί να μην είχαν συναντήσει ποτέ πριν. «Βυθίζουν» τα παιδιά σε έναν κόσμο έξω από τη δική τους ζωή, διευρύνοντας τους ορίζοντές τους, ενθαρρύνοντας όσο το δυνατόν περισσότερες συνδέσεις με τον πραγματικό κόσμο ή προσφέροντας ανάγνωση αποσπασμάτων ή φωτογραφιών που παρέχουν πρόσθετο πλαίσιο και σαφήνεια (Hein, 1998).

Η αποτελεσματική, εκπαιδευτική χρήση των μουσείων, λοιπόν, μπορεί να οδηγήσει σε πολύπλευρη μάθηση, ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης και απόκτηση δεξιοτήτων δια βίου μάθησης του 21ου αιώνα. Για όλους τους ανωτέρω λόγους, πολλά σχολικά συστήματα σε όλο τον κόσμο υιοθετούν αυτή τη φιλοσοφία και συχνά χρησιμοποιούν τα μουσεία ως προορισμούς που «ταξιδεύουν» τους μαθητές/τριες τους, επιτρέποντας τους όχι μόνο να αναπτυχθούν ως προς τις γνώσεις τους, αλλά και να εκτεθούν σε διαφορετικές καταστάσεις και ιδέες που δύνανται να οδηγήσουν στην ολόπλευρη καλλιέργειά τους (Talboys, 2005).

Τα σχολεία, από την πλευρά τους, θα πρέπει να συνεργαστούν με τα μουσεία, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρονται, για να καταστήσουν την παρεχόμενη εκπαίδευση περισσότερο δημιουργική, πρακτική και συναρπαστική για τα παιδιά, ασκώντας τα σε νέες οπτικές, ώστε να βλέπουν, να ερμηνεύουν και να κατανοούν περαιτέρω τις πλούσιες παραδόσεις του παρελθόντος και τους σύγχρονους προβληματισμούς (Hooper – Greenhill, 1996).

3. Η μέθοδος της δραματοποίησης στα Εκπαιδευτικά Προγράμματα των Μουσείων

Η κύρια λειτουργία ενός σύγχρονου μουσείου είναι, επομένως, η αξιοποίηση των αντικειμένων του παρελθόντος ως εργαλεία παραγωγής γνώσης, με σκοπό να διαφωτίσουν το μυαλό του κοινού. Οι εκπαιδευτικές εμπειρίες που μπορούν να αποκτηθούν σε μουσεία για παιδιά σχολικής ηλικίας ανήκουν σε δύο κατηγορίες, ήτοι εμπειρίες που σχετίζονται άμεσα με το σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα και εμπειρίες που παρέχουν μια ευρύτερη προοπτική για τη βελτίωση της γενικής γνώσης των μαθητών/τριών σε διάφορους τομείς των ανθρωπιστικών επιστημών. Για την επίτευξη αυτών των στόχων της μουσειακής εκπαίδευσης, οι αρχές των μουσείων θα πρέπει να καταβάλλουν συνειδητές προσπάθειες για την παροχή των απαιτούμενων μέσων επικοινωνίας (Nuzzaci, 2006).

Οι παλαιότερες διδακτικές μέθοδοι θα πρέπει να αναθεωρηθούν και να υιοθετηθούν νέες και κατάλληλες για όλες τις ηλικιακές ομάδες. Προκειμένου να καταστεί παραγωγική η επίσκεψη στο μουσείο, το πρόβλημα της διδακτικής προσέγγισης θα πρέπει να εξεταστεί, εκ

των προτέρων, σε σχέση με την ικανότητα ανάλυσης γεγονότων, διαχείρισης διαδικασιών, ανάπτυξης προγραμμάτων και, επομένως, σαφούς καθορισμού συνθηκών, στόχων, περιεχομένου, τεχνικών, μεθόδων, υλικών και μεθόδων αξιολόγησης και ελέγχου. Τα μέσα για την επίτευξη αυτών των διαφόρων στόχων θα πρέπει να τροποποιούνται κατά περίπτωση (Guisasola, Morentin, & Zuza, 2005).

Η μέθοδος της δραματοποίησης και του θεάτρου για σκοπούς πέρα από την ψυχαγωγία αποτελεί την απόλυτη εμβυθιστική μορφή τέχνης, που στοχεύει σε πολλές αισθήσεις ταυτόχρονα. Το θέατρο και οι τέχνες στην εκπαίδευση έχουν ενσωματωθεί ως μέρος του προγράμματος σπουδών σε πολλά ιδρύματα σε όλον τον κόσμο για την προώθηση της αποτελεσματικής μάθησης. Είτε πρόκειται για κουκλοθέατρο είτε για παιχνίδι ρόλων, οι μαθητές/τριες ασκούνται στο να αναπτύξουν μέσω αυτών δεξιότητες που αφορούν στη διαπροσωπική και ομαδική επικοινωνία και στις δεξιότητες δημόσιας ομιλίας και ενισχύουν την ικανότητα για εξερεύνηση (Ackroyd & Boulton, 2001; Joyce & Weil, 2000).

Οι μουσειακές δραστηριότητες, όπου χρησιμοποιούνται θεατρικές μέθοδοι με διαφορετικό περιεχόμενο, θα πρέπει να αποτελούν μέρος της φυσικής εκπαιδευτικής διαδικασίας. Θεατρικές δραστηριότητες είναι εύκολο να ενσωματωθούν σε οποιοδήποτε σχεδόν θέμα που διδάσκεται, καθώς αποτελεί έναν εξαιρετικό τρόπο για να εμπλακούν οι μαθητές/τριες κιναισθητικά και να ενεργοποιηθεί το ενδιαφέρον τους (Baldwin, 2008; Κουρετζής, 2008).

Τα πλεονεκτήματα της συγκεκριμένης μεθόδου είναι πως η εφαρμογή δραματικών τεχνικών στη μάθηση ευνοεί την αυτόνομη μάθηση, τη βαθιά κατανόηση και την προφορική και σωματική έκφραση (Αυδή & Χατζηγεωργίου, 2007). Γίνεται, μάλιστα, αποδεκτό πως η θεατρική μεθοδολογία στην εκπαίδευση μπορεί να διευκολύνει τους/τις μαθητές/τριες να κατανοήσουν, να επεξεργαστούν και να διατηρήσουν τις πληροφορίες από ιδιαίτερα περίπλοκα θέματα που αφορούν ανθρώπινα συναισθήματα και διαπροσωπικές σχέσεις. Το θέατρο παρέχει μια «γνωστική παιδική χαρά», στην οποία οι μαθητές/τριες μπορούν να πειραματιστούν με διαφορετικές επιλογές και να βιώσουν αντιπροσωπευτικά τις συνέπειες της δικής τους συμπεριφοράς, αλλά και των άλλων σε ένα ασφαλές περιβάλλον (Γκόβας, 2002; Γραμματάς, 1997).

Οι εκπαιδευτικοί, επομένως, θα πρέπει να εκπαιδεύονται στη μουσειακή εκπαίδευση και στη θεατρική αγωγή πριν και κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους. Θα πρέπει να δημιουργηθούν σχολικά μουσεία με διαφορετικά θέματα και περιεχόμενο, όπως μουσεία αγωγής υγείας, διατροφής, παιχνιδιών, που θα αξιοποιούνται κατά θεματική για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Σημειώνεται ότι τα στοιχεία του θεάτρου και της δραματοποίησης που θα χρησιμοποιούνται στη διαδικασία της εκπαίδευσης δύνανται να διαφέρουν για κάθε βαθμίδα ανάλογα με την προσέγγιση που χρησιμοποιούν και τον στόχο που φιλοδοξούν να επιτύχουν (Baldwin, 2008).

Το θέατρο «βυθίζει» όλους/ες στο περιεχόμενό του, χρησιμοποιώντας και αξιοποιώντας συγχρόνως τέσσερα συλ μάθησης, το οπτικό, το ακουστικό, το λεκτικό και το σωματικό. Το οπτικό (χωρικό) που αξιοποιεί τις εικόνες, τις χειρονομίες και τη χωρική μάθηση. Το ακουστικό (ακουστικό – μουσική), δηλαδή τη μάθηση μέσα από τη μουσική και το τραγούδι. Το λεκτικό (γλωσσική) με τη μάθηση μέσω των λέξεων και της φωνής – ομιλίας. Το φυσικό (κιναισθητική) με τη μάθηση μέσω της κίνησης του σώματος και της αφής. Βοηθά, λοιπόν, τους/τις μαθητές/τριες να εξελιχθούν μέσω διαφορετικών συλ μάθησης και να εμπλακούν ουσιαστικότερα με τους ανθρώπους και τον κόσμο γύρω τους. Μέσα από δημιουργικές ιστορίες και τα θεατρικά δράματα, μπορεί να επιμεληθεί μια πολυαισθητηριακή εμπειρία, κάνοντας, έτσι, την επίσκεψη στο μουσείο μια διασκεδαστική

και συναρπαστική διαδικασία. Η αξιοποίησή του θεάτρου στα εκπαιδευτικά προγράμματα των μουσείων κρίνεται επιτακτική, προκειμένου να εντυφλήσουν οι μαθητές/τριες στις νέες έννοιες και προκλήσεις των μουσειακών εκθεμάτων (Hughes, Jackson, & Kidd, 2007; Wooland, 1999).

Η κοινή μορφή δραματοποίησης που θα πρέπει να αξιοποιηθεί στα μουσειακά εκπαιδευτικά προγράμματα είναι το «Παιχνίδι Ρόλων», που περιλαμβάνει μια ομάδα μαθητών/τριών στην ελεγχόμενη ατμόσφαιρα του μουσείου, όπου αναπαράγουν μια σκηνή από την ιστορία του εκθέματος ή από ένα έργο ζωγραφικής ή γλυπτικής. Οι μαθητές/τριες, με αυτόν τον τρόπο, όχι μόνο μαθαίνουν να κατανοούν τη νοοτροπία των χαρακτήρων, αλλά μαθαίνουν και συμπεριφορική ψυχολογία, βάσει της οποίας κάνουν κριτικές (Miller & Saxton, 2004). Η δραστηριότητα τους βοηθά να γίνουν καλύτεροι στοχαστές και αφηγητές στο μέλλον, αλλά αναπτύσσει, επίσης, την αυτοπεποίθησή τους να εμπλακούν με άλλους σε υγιείς αλληλεπιδράσεις (Fleming, 1994; Fogg, 2001).

Αυτοί οι τύποι δραστηριοτήτων παρέχουν, επίσης, μια ολόκληρη σειρά θετικών αξιών. Οι τεχνικές και οι δραστηριότητες του θεάτρου ζητούν από τους μαθητές/τριες να πάρουν τη θέση ενός νέου χαρακτήρα και να δουν τα πράγματα από άλλη οπτική γωνία. Η δραματοποίηση τους βοηθά να αναπτύξουν ενσυναίσθηση, ανεκτικότητα και κοινωνική συνείδηση, να καταρρίψουν τα στερεότυπα, να τονώσουν τη συνεργασία και αλληλεπίδραση με συμμαθητές/τριες, να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συγκέντρωσης (Catterall, Charleau, & Iwanaga, 1999; Dilmaç, 2016).

Ένα άλλο πλεονέκτημα της αξιοποίησης της δραματοποίησης στα εκπαιδευτικά προγράμματα των μουσείων είναι ότι οι μαθητές/τριες εξασκούνται στην επικοινωνία για να ολοκληρώσουν δραστηριότητες. Πολλές ασκήσεις απαιτούν οπτική επαφή (πρόκληση για πολλούς μαθητές) και σαφή επικοινωνία που έχει αμέτρητα οφέλη σε άλλες δραστηριότητες στην τάξη και δημιουργεί ισχυρούς επικοινωνιακούς δεσμούς. Χτίζει ομαδική εργασία και συνεργασία, καθώς οι θεατρικές δραστηριότητες αναγκάζουν τους μαθητές/τριες να συνεργαστούν και να εργαστούν μαζί (Elwick, 2013; Kassab, 2002).

Το θέατρο προσφέρει μια προσωπική σύνδεση και δέσμευση σε αντίθεση με οποιαδήποτε άλλη εκπαιδευτική μέθοδο. Το δράμα παρουσιάζεται ως η πιο ρεαλιστική μορφή εκπαίδευσης, καθώς οι μαθητές/τριες μπορεί να δουν τον εαυτό τους απευθείας μέσα σε αυτές τις ιστορίες ή να δουν άλλους, με αποτέλεσμα να εμπνέονται να σκεφτούν πιο βαθιά τα ζητήματα που τέθηκαν και ακόμη και να μάθουν πώς μπορούν να βοηθήσουν τους άλλους ή τους εαυτούς τους σε ένα παρόμοιο σενάριο. Επομένως, το εκθεσιακό αντικείμενο που καλύπτεται είναι πολύ πιο εύκολο να αφομοιωθεί, καθώς υπάρχει ένα πρακτικό αποτέλεσμα από το οποίο επωφελούνται όλοι. Μέσω δημιουργικών μορφών τέχνης, οι μαθητές/τριες μαθαίνουν για την αξία της επίλυσης προβλημάτων σε κάθε κατάσταση, καθώς εστιάζουν στην ομαδική εργασία, εργάζονται γύρω από διάφορες θεματικές για να ευδοκιμήσουν ως ομάδα και να γίνουν εξαιρετικοί στην επίλυση προβλημάτων (Ruppert & National Assembly of State Arts Agencies, 2006; Winner & Hetland, 2000).

Εκτός από την οικοδόμηση κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων συνολικά, η συμμετοχή σε δραστηριότητες δραματοποίησης και θεάτρου έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνει την αυτοεκτίμηση των μαθητών/τριών και την εμπιστοσύνη στις ακαδημαϊκές τους ικανότητες, καθώς τους βοηθά να αναγνωρίσουν τις δυνατότητές τους για επιτυχία και να βελτιώσουν την αυτοπεποίθησή τους. Οι διαφορετικές μορφές έκφρασης της τέχνης τους βοηθούν να ανακαλύψουν τα ταλέντα τους και να καλλιεργήσουν τη δημιουργικότητά τους, κάνοντάς τους, έτσι, πιο σίγουρους για τις μοναδικές τους ικανότητες. Μάλιστα, σε έρευνες που έχουν γίνει σε μαθητές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι μαθητές που ασχολούνται

έντονα με το θέατρο επιδεικνύουν μια αυξημένη αυτοαντίληψη έναντι αυτών που δεν ασχολούνται και μπορεί να βοηθήσει στην οικοδόμηση της αυτοεκτίμησης και των επικοινωνιακών δεξιοτήτων τους (Catterall, Charleau, & Iwanaga, 1999; DuPont, 2002).

Περαιτέρω, η μέθοδος της δραματοποίησης διδάσκει την αυτοέκφραση, καθώς τα παιδιά μαθαίνουν για τη σημασία της μέσω της χρήσης του θεάματος και των τεχνών στην εκπαίδευση και μέσω της δημιουργικής έκφρασης, η αντίληψη και η κοσμοθεωρία τους είναι ευρύτερες, γεγονός που τα εξοπλίζει με τις δεξιότητες να αντιμετωπίζουν αντιξοότητες αργότερα στη ζωή τους. Επιπρόσθετα, τους μεταδίδει διάφορες δεξιότητες ζωής, όπως η ομαδική εργασία, η συμπόνια, η συνεργασία και η αλληλεγγύη (Kassab, 2002; Μπακιρτζής, 2000).

Αξιοσημείωτο να αναφερθεί είναι πως η θεατρική αγωγή δύναται να προωθήσει τις βασικές αρχές της συμπερίληψης όλων των μαθητών/τριών και του «No Child Left Behind», γεφυρώνοντας τα κενά μεταξύ μαθητών/τριών διαφορετικών ικανοτήτων, κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και γεωγραφίας μεταξύ άλλων παραγόντων που μπορεί να επηρεάσουν άμεσα ή έμμεσα την ακαδημαϊκή επιτυχία ενός παιδιού. Οι τέχνες, συμπεριλαμβανομένου του θεάτρου, αντιμετωπίζουν αυτό το ζήτημα, τροφοδοτώντας διαφορετικά στυλ μάθησης και εμπλέκοντας μαθητές/τριες σε μια επίσκεψή τους στο μουσείο που διαφορετικά δεν θα έδειχναν σημαντικό ενδιαφέρον για τους ακαδημαϊκούς στόχους και για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία (Fägerstam, 2012).

Επιπλέον, η έρευνα κάνει φανερό ότι η δραματοποίηση έχει ιδιαίτερα θετική επίδραση στους/στις νέους/ες και τους/τις μαθητές/τριες που βρίσκονται σε κίνδυνο εμφάνισης μαθησιακών δυσκολιών, καθώς οι θεατρικές, βιωματικές δραστηριότητες μπορούν να βελτιώσουν και να βοηθήσουν στη διατήρηση των κοινωνικών και γλωσσικών τους δεξιοτήτων. Επίσης, το αυτοσχεδιαστικό δράμα συμβάλλει στη βελτίωση της αναγνωστικής επιτυχίας και της στάσης σε μαθητές/τριες με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ικανότητες. Μια μελέτη που δημοσιεύτηκε στο *Champions of Change* (1999) αναφέρει τις θεατρικές τέχνες, συμπεριλαμβανομένης της παράστασης, των μαθημάτων και της συμμετοχής σε μια λέσχη θεάτρου, ως πηγή για «κέρδη στην ικανότητα ανάγνωσης, κέρδη στην αυτοαντίληψη και κίνητρα και υψηλότερα επίπεδα ενσυναίσθησης και ανεκτικότητα προς τους άλλους» σε νέους με χαμηλή κοινωνικοοικονομική θέση (Hughes, Jackson, & Kidd, 2007; Ruppert & National Assembly of State Arts Agencies, 2006).

4. Επίλογος - Συμπεράσματα

Το θέατρο και η δραματοποίηση είναι ήδη ένα φυσικό μέρος της ζωής των περισσότερων παιδιών, προτού καν ξεκινήσουν το σχολείο με τη μορφή του φανταστικού παιχνιδιού, προσφέροντάς τους τη δυνατότητα να κατανοήσουν τη δική τους ταυτότητα και εξερευνώντας ουσιαστικές φανταστικές καταστάσεις που έχουν παραλληλισμούς στον πραγματικό κόσμο. Αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο σχολείο μέσω δομημένου παιχνιδιού και δράματος, για να ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/τριες να μάθουν ενεργά και διαδραστικά κατά τη διάρκεια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και σε όλο το πρόγραμμα σπουδών.

Οι δυνατότητες αξιοποίησης των τεχνικών δραματοποίησης στα εκπαιδευτικά προγράμματα των μουσείων δύνανται να δώσουν στα παιδιά ευκαιρίες να εξερευνήσουν, να συζητήσουν και να αντιμετωπίσουν δύσκολα ζητήματα, καθώς και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους σε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον. Δίδεται έναυσμα για να ανακαλύψουν τις δικές τους πολιτιστικές αξίες και εκείνες των άλλων, στο παρελθόν και στο παρόν. Τους ενθαρρύνει να σκέφτονται και να ενεργούν δημιουργικά, αναπτύσσοντας την

κριτική σκέψη και τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων που μπορούν να εφαρμοστούν σε όλους τους τομείς της μάθησης.

Μέσω των θεατρικών δραστηριοτήτων, στα πλαίσια των επισκέψεων στα μουσεία, τα παιδιά ενθαρρύνονται να αναλάβουν υπεύθυνους ρόλους και να κάνουν επιλογές, να συμμετέχουν και να καθοδηγούν τη μάθησή τους. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ακολουθήσουν μια περισσότερο ανοιχτή προσέγγιση, εστιάζοντας στη διαδικασία της μάθησης τουλάχιστον όσο – αν όχι περισσότερο – στο μαθησιακό αποτέλεσμα. Θεωρούμε, λοιπόν, απαραίτητη, αν όχι επιτακτική, την αξιοποίηση της μεθόδου της δραματοποίησης στα μουσειακά εκπαιδευτικά προγράμματα με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων, όπως η δημιουργικότητα, η έρευνα, η συνεργασία, η έξυπνη μάθηση, η κριτική σκέψη και ο λογικός συλλογισμός στους μαθητές/τριες, αλλά και για να τονωθεί η επικοινωνία, η ενσυναίσθηση και η αυτοπεποίθησή τους.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Ackroyd, J., & Boulton, J. (2001). *Drama lessons for five to eleven*. London: David Fulton Publishers.
- Ambrose, T., & Paine, C. (2006). *Museum Basics*. London, New York: Routledge.
- Baldwin, P. (2008). *The Primary Drama Handbook*. London: SAGE Publications.
- Barry, N., Taylor, J., & Kwall. (2002). *The Role of the Fine and Performing Arts in High School Dropout Prevention*. Critical Links: Learning in the Arts and Student Achievement and Social Development, ed. Richard Deasy. Washington, DC: Arts Education Partnership. Retrieved from: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/ERIC-ED466413/pdf/ERIC-ED466413.pdf>.
- Black, G. (2012). *Transforming museums in the twenty-first century*. London. New York: Routledge.
- Burger, K., & Winner, E. (2000). "Instruction in Visual Art: Can It Help Children Learn to Read?" *Journal of Aesthetic Education*, 34(3-4), 277-293.
- Catterall, J. S., Chapleau, R., & Iwanaga, J. (1999). *Involvement in the Arts and Human Development: General Involvement and Intensive Involvement in Music and Theater Arts*. Champions of Change: The Impact of the Arts on Learning, ed. Edward B. Fiske. Washington, DC: Arts Education Partnership and the President's Committee on the Arts and the Humanities. Retrieved from: <https://www.artsedsearch.org/study/involvement-in-the-arts-and-human-development-general-involvement-and-intensive-involvement-in-music-and-theatre-arts/>.
- Dilmaç, O. (2016). *The effect of active learning techniques on class teacher candidates' success rates and attitudes toward their museum theory and application unit in their visual arts course*.
- DuPont, S. (2002). *The Effectiveness of Creative Drama as an Instructional Strategy to Enhance the Reading Comprehension Skills of Fifth-Grade Remedial Readers*. Critical Links: Learning in the Arts and Student Achievement and Social Development, ed. Richard Deasy. Washington, DC: Arts Education Partnership. Retrieved from: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/ERIC-ED466413/pdf/ERIC-ED466413.pdf>.
- Elwick, A. (2013). *Non-formal learning in museums and galleries*. PhD diss., New Castle University: School of Arts and Cultures. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/297577879_Non-formal_learning_in_museums_and_galleries#fullTextFileContent.

- Eshach, H. (2007). Bridging in-school and out - of school learning: Formal, non-formal, and informal education. *Journal of Science Education and Technology*, 16, 171–190.
- Fägerstam, E. (2012). *Space and place. Perspectives on outdoor teaching and learning*. Linköping: Department of Behavioural Sciences and Learning.
- Fleming, M. (1994). *Starting Drama Teaching*. London: David Fulton.
- Fogg, P. (2001). A history professor engages students by giving them a role in the action. *Chronicle of Higher Education*, 48(12), A12-13.
- Germán, K. (2015). Múzeumpedagógiaelőszó. *Szociálpedagógia*, 3(3). Retrieved from: <http://realj.mtak.hu/12222/8/szocped%202015%2012%20M%C3%BAzeumpedag%C3%B3gia.pdf>.
- Greenhill, H. E. (2007). *Museums and Education: Purpose, Pedagogy, Performance*. London: Routledge.
- Guisasola, J., Morentin, M., & Zuza, K. (2005). School visits to science museums and learning sciences: A complex relationship. *Physics Education*, 40(6), 544–549.
- Hein, E. G. (1998). *Learning in the Museum*. London: Routledge.
- Hein, G. (2004). *The constructivist museum*. In *The educational role of the museum*, edited by Eilean Hooper-Greenhill, 73–79. London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Hooper – Greenhill. (1996). (Ed.) *The Educational Role of the Museums*. London.
- Hughes, C. (1998). *Museum Theatre: Communication with Visitors through Drama*. USA: Springer.
- Hughes, C., Jackson, A., & Kidd, J. (2007). The role of theater in museums and historic sites: Visitors, audiences, and learners. In L. Bresler (Ed.), *International Handbook of Research in Arts Education* (pp. 679-699). Dordrecht: Springer.
- Joyce, B., & Weil, M. (Eds.). (2000). *Models of teaching*. Boston. Allyn and Bacon.
- ICOM. (2007). *Definition of a Museum*. Retrieved from: <http://icom.museum/the-vision/museum-definition/>.
- Kassab, L. (2002). *A Poetic/Dramatic Approach to Facilitate Oral Communication*. Critical Links: Learning in the Arts and Student Achievement and Social Development, ed. Richard Deasy. Washington, DC: Arts Education Partnership. Retrieved from: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/ERIC-ED466413/pdf/ERIC-ED466413.pdf>.
- Lord, B., & Lord, G. D. (2001). *The Manual of Museum Exhibitions*. Walnut Creek: Altamira Press.
- Miller, C., & Saxton, J. (2004). *Into the Story; Language in action through drama*. US: Heinemann.
- Nuzzaci, A. (2006). General education and museum education: Between singularity and plurality. *Revista Complutense de Education*, 17(1), 65-75.
- Ruppert, S. S., & National Assembly of State Arts Agencies. (2006). *Critical Evidence: How the Arts Benefit Student Achievement*. Washington, DC: National Assembly of State Arts Agencies and the Arts Education Partnership. Retrieved from: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED529766.pdf>.
- Talboys, G. K. (2005). *Museum Educator's Handbook*. UK: Ashgate Publishing Limited.
- Vieregg, H., Schmeer - Sturm, M. L., ThinsseDemel, J., & Ulbricht, K. (1994). *Museumspädagogik in neuer Sicht - Erwachsenenbildungim Museum, 1-2*. Hohengehren: Schneider Verlag.
- Winner, E., & Hetland, L. (2000). The Arts in Education: Evaluating the Evidence for a Causal Link. *Journal of Aesthetic Education*, 34(3-4), 1-9.

- Wooland, B. (1999). *Η Διδασκαλία του Δράματος στο Δημοτικό Σχολείο* (Μτφ. Ε. Κανηρά). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Αυδή, Α., & Χατζηγεωργίου, Μ. (2007). *Η Τέχνη του Δράματος στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Γκόβας, Ν. (2002). *Για ένα Νεανικό Δημιουργικό Θέατρο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Γραμματάς, Θ. (1997). *Θέατρο και Παιδεία*. Αθήνα: Τελέθριον.
- Κουρετζής, Λ. (2008). *Το Θεατρικό Παιχνίδι και οι διαστάσεις του*. Αθήνα: Ταξιδευτής.
- Μπακιρτζής, Κ. (2000). *Βιωματική εμπειρία και κίνητρα μάθησης*. Παιδαγωγική Επιθεώρηση, 30.